

uvedeného účelu toho kterého studia a získá doklady o jeho úspěšném ukončení. Slovy zákona o »normálním započetí« studií nelze tedy rozuměti jen včasnost započetí určitého studia, nýbrž i nástup jeho za takových předpokladů, které musí býti v osobě studujícího splněny podle platných pravidel (normálně), má-li býti dosažen vyličený již účel toho kterého studia. Dovolatel dovozuje, že slova zákona »na dobu potřebnou k dokončení studií normálně započatých a nepřetržitě konaných« znamenají jen vymezení doby trvání nároku, nikoli též podmínku tohoto nároku. S jeho názorem však nelze souhlasiti. Jest ovšem správné, že se těmito slovy zákona vymezuje také doba trvání nároku na drahotní přídavek na dítě, ale zároveň se jimi stanoví, že tento nárok mohou opodstatniti jen studia normálně započatá a nepřetržitě konaná. V souzeném případě jest nesporné, že žalobcův syn překročil 18. rok věku dne 14. března 1926 a že po dosažení 18. roku věku skončil svá studia na učitelském ústavě v létě 1927. Tím si získal již úplnou teoretickou průpravu pro samostatné životní postavení jako učitel. Konal-li potom ještě dvouleté studium v VII. a VIII. třídě gymnasia a vstoupil-li pak na filosofickou fakultu německé university v Praze, nevykazuje toto jeho další studium již znaky studia »normálně započatého« ve smyslu právě vyloženém, neboť nelze považovati za normální, jestliže studující, který absolvováním studia na učitelském ústavě nabyt již možnosti k nastoupení učitelského povolání, této možnosti nevyužije, nýbrž se věnuje novému studiu, majícímu za účel teoretickou průpravu pro jiné životní povolání.

Čís. 13640.

Ustanovením § 24 zákona o stavebním ruchu ze dne 10. dubna 1930, čís. 45 sb. z. a n., jsou vyloučeny individuální pracovní smlouvy, pokud se jimi zhoršují pracovní podmínky pro zaměstnance.

(Rozh. ze dne 13. června 1934, Rv I 127/33.)

Žalobce pracoval v době od 28. srpna 1931 do 30. října 1931 jako tesař u žalovaného stavitele v Bezručicích. Mezi stranami byla smluvena mzda 3 Kč 30 h za hodinu, již žalovaný žalobci vyplatil. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce na žalovaném doplatku mzdy na 4 Kč 60 h za hodinu vzhledem k nálezu rozhodčího soudu mzdového pro Čechy v Praze ze dne 16. června 1931. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Podle zjištění nižších soudů jsou strany členy organizací, jichž hromadné smlouvy podléhaly zákonu o stavebním ruchu ze dne 10. dubna 1930 čís. 45 sb. z. a n. Rozhodčí soud mzdový pro Čechy v Praze vydal dne 16. června 1931 rozhodnutí, podle kterého pracovní poměry upravené kolektivní smlouvou ze dne 28. listopadu 1927 mají býti platné i pro rok 1931 a hodinová mzda zedníků, tesařů a kameníků v tomto roce činí v třetí místní třídě 4 Kč 60 h. Zároveň byl okres Bezručický za-

řazen do této třetí místní třídy. Žalobce byl podle zjištění nižších soudů v době od 28. srpna 1931 do 30. října 1931 u žalovaného stavitele zaměstnán jako tesař a byla mezi stranami odchýlně od kolektivní smlouvy a úpravy této smlouvy rozhodčím soudem mzdovým ujednána hodinová mzda 3 Kč 30 h bez příplatku za hodiny přes čas, kdežto podle kolektivní smlouvy přesčasové hodiny měly býti odměněny základním platem hodinovým s 25% příplatkem. Jde o otázku, platí-li v tomto případě sazba podle kolektivní smlouvy upravená nálezem rozhodčího soudu, či sazba mezi stranami zvlášť ujednaná. § 24 zák. čís. 45/30 sb. z. a n. ustanovuje, že nález rozhodčího soudu mzdového nahrazuje nebo doplňuje kolektivní smlouvu a zavazuje všechny zúčastněné zaměstnavatele a zaměstnance, nebyly-li zvlášť smlouveny odlišné podmínky, pro ně příznivější. V tomto případě je ujednaná sazba zřejmě příznivější pro zaměstnavatele, avšak méně příznivá pro zaměstnance, a proto popírá žalobce platnost individuálního ujednání, přičítá se hromadné smlouvě, žádaje mzdu podle kolektivní smlouvy, pokud se týče podle úpravy rozhodčím soudem. Gramatický výklad zákonného ustanovení (§ 24 cit. zák.) může býti pochybný, neboť nenajdou se zřejmě případy, kde by odchylka individuální smlouvy od kolektivně smluvní normy byla ve prospěch obou smluvních stran. Bude proto třeba se obíratí otázkou, jak k uzákonění dotčeného § 24 došlo a jaký cíl při tom vlastně zákonodárce sledoval. První zákon o stavebním ruchu (z 11. března 1921 čís. 100 sb. z. a n.) zavedl v druhé kapitole rozhodčí soudy mzdové, jejichž účelem mělo býti upravení pracovního a služebního poměru v živnostech stavebních, jakož i v podnicích vyrábějících a dopravujících stavební hmoty. Podle § 16 byly tyto soudy povolány, aby vykládaly smlouvy kolektivní, rozhodovaly spory ze smlouvy pracovní a aby stanovily podmínky pracovní, zejména mzdové, pokud se tak nestalo kolektivní smlouvou. § 15 ustanovuje, že na řízení rozhodčího soudu jest užití obdobně různých tam vyznačených ustanovení zákona ze dne 5. prosince 1919 čís. 655 sb. z. a n. o rozhodčích komisích pro úpravu služebního poměru zřízců v kovodělném průmyslu, nanejvýš § 11, podle něhož rozhodčí komise nahrazuje služební smlouvu mezi zaměstnavatelem a zřízcem, na něž se nález vztahuje, pokud služební smlouva není pro zaměstnance příznivější. Z těchto ustanovení vychází zřejmě najevo, že změnitelnost kolektivní smlouvy měla býti připuštěna výlučně jen na prospěch zaměstnance. Další zákony o stavebním ruchu (ze dne 27. ledna 1922 čís. 45 sb. z. a n. a ze dne 2. ledna 1923 čís. 35 sb. z. a n.) jsou v podstatě totožné, pokud se aspoň hořejších ustanovení týče. K zákonu čís. 35/1923 bylo vydáno rozhodnutí nejvyššího soudu v sb. n. s. čís. 5746, kde se praví: »rozhodčí nález jest považovati pro súčastněné strany za náhradu služební smlouvy mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, má význam kolektivní smlouvy. Nález rozhodčího soudu upravuje pracovní poměr pro všechny súčastněné, na nichž pak jest, by se domáhali u řádných soudů práv z něho plynoucích. Dohodou stran, ať s jednotlivci, ať s jejich organisacemi nelze aspoň v neprospěch zaměstnanců měniti pracovní podmínky stanovené nálezem rozhodčího mzdového soudu«. Pozoruhodná změna byla přivoděna zákonem ze dne 7. dubna 1927 čís. 44 sb. z. a n. Hlava druhá tohoto zákona má ustanovení o rozhodčích soudech mzdových v živnostech stavebních, převzatá téměř beze změny ze zákona čís. 35/1923 sb. z.

a n., ale soustavněji uspořádaná. Ustanovení o řízení, která byla v dosavadních zákonech o stavebním ruchu odbyta poukazem na obdobu s ustanovením zákona čís. 655/1919 sb. z. a n. (týkajícího se zřízení rozhodčí komise pro úpravu služebního poměru zřízenců v kovodělném průmyslu), byla v novém zákoně rozvedena (důvodová zpráva tisk. posl. sněm. č. 851 z roku 1927). § 24 dotčeného zákona obsahuje ustanovení, že nález rozhodčího soudu mzdového nahražuje kolektivní smlouvu a zavazuje všechny zúčastněné zaměstnavatele a zaměstnance, nebyly-li pro ně smlouveny odlišné podmínky. Důvodová zpráva nevysvětluje a neodůvodňuje tuto odchylku od textu dřívějších zákonů, uvádějíc v tomto směru jen, že obdobné užívání ustanovení zákona čís. 655/1919 sb. z. a n. na řízení před rozhodčími soudy mzdovými zavadalo podnět k mnohým pochybnostem, bylo-li zhusta vůbec možným, a že podle poznatků praxe byla ustanovení o řízení zjednodušena a zlepšena (viz též důvodovou zprávu k vládnímu návrhu tisk. posl. sněm. čís. 460/1926). Z důvodové zprávy lze tedy vyčísti, že zákonodárce v otázce, o kterouž jde, nepomýšlel na nějakou zásadní a důležitější změnu dosavadních zákonů o stavebním ruchu a že zejména nechtěl novým ustanovením v oboru stavebních živností zavést zásadu úplné zaměnitelnosti kolektivních smluv individuálními dohodami, jež byla v dřívějších zákonech o stavebním ruchu omezena v prospěch zaměstnanců právě proto, aby »sloučeny byly zájmy zaměstnanců a zaměstnavatelů« a i tím docílena »stabilita mezd a cen k ozdravení našich hospodářských poměrů (tisk senátu 565/21). Zákonodárci tanulo patrně na mysli, že v první řadě rozhodují kolektivní smlouvy, a že pokud takových není, nahražuje je nález rozhodčího soudu. Tomu nasvědčuje i ustanovení § 13 zák. a leží na bledni, že by očekávaných hospodářských účinků (stabilita mezd a cen) nemohlo býti dosaženo, kdyby mělo býti připuštěno, by pracovní a mzdové poměry byly upraveny v každém podniku zvlášť různými individuálními dohodami mezi zaměstnavatelem a jeho zaměstnanci. Tomuto úmyslu zákonodárcovu, omeziti svobodu v oboru stavebních živností byl pak dán zřejmý výraz v zákoně o stavebním ruchu z 28. března 1928 čís. 43 sb. z. a n., který celkem převzal ustanovení předešlého zákona z roku 1927 a § 24 nařizuje, že nález nahražuje nebo doplňuje kolektivní smlouvu a zavazuje súčastněné zaměstnance a zaměstnavatele, nebyly-li zvláště smlouveny odlišné podmínky pro ně příznivější. Buď ještě připomenuto, že vládní návrh (tisk posl. sněm. č. 1473/1928) neobsahoval tento odlišný text, nýbrž převzal § 24 v dosavadním doslovu ze zákona čís. 44/1927 sb. z. a n. Změna textu, jak byl uzákoněn, byla teprve usnesena sociálně-politickým výborem (tisk. posl. sněm. čís. 1484/1928), aniž by výbor měl za nutno odůvodniti dotýčný nový doslov. Zákon čís. 45/1930 sb. z. a n. převzal ustanovení zákona čís. 43/1928 o rozhodčích soudech mzdových beze změny. Podle toho, co dosud vyličeeno, nelze o tom pochybovati, že v dotčených ustanoveních zákonů o stavebním ruchu jde o pozitivní uznání smlouvy kolektivní, které se najde i v jiných zákonech československých (na příklad čís. 82/1920 o pracovních poměrech domovníků, čís. 155/1921, jímž se mění § 1154 lit. b) obč. zák., čís. 91/1918 o osmihodinové době pracovní, čís. 144/1920 a 330/1921 o závodních organisacích) a ježto uznána-li kolektivní smlouva zásadně za platnou, normativní obsah

kolektivní smlouvy automaticky vchází do individuálních smluv pracovních příslušníky sdružení uzavíraných, měla být rozřešena otázka, zda-li a za jakých předpokladů lze individuální pracovní smlouvou vyloučiti účinnost kolektivně - smluvní normy. Podle vzorů jiných podobných zákonů v cizozemsku utvořilo se v pracovním právu všeobecné mínění, že taková zaměnitelnost se připouští jen na prospěch zaměstnanců jako hospodářsky slabších, a této myšlence chtěl patrně zákonodárce dáti výraz i v sporném ustanovení § 24, jež lze tedy vykládati v ten způsob, že vylučuje individuální pracovní smlouvy pokud se jimi podmínky pracovní pro zaměstnance zhoršují (slovník veřejného práva čsl., II. vyd. str. 200).

Čís. 13641.

Pracovní soudy (zákon ze dne 4. července 1931, čís. 131 sb. z. a n.).
K příslušnosti pracovních soudů nenáleží spor ze smlouvy podsudnické, šlo-li podle obsahu smlouvy o činnost samostatného podnikatele.

(Rozh. ze dne 13. června 1934, R II 278/34.)

Žalobce, hostinský, domáhal se na žalované na základě podsudnické smlouvy zaplacení 9234 Kč. Žalobu zadal na krajském soudě. Žalovaní vznesli námitku věcné nepřislušnosti, ježto prý spor patří před pracovní soud. Soud první stolice zamítl námitku věcné nepřislušnosti, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Smlouva mezi stranami nebyla dodatečně změněna, a jest proto posouditi její právní povahu podle písemné smlouvy ze dne 27. srpna 1926. Podle ní byla žalovaná strana povinna vyčepovati jen lihové a občerstvující nápoje, které jí byly dávány stranou žalující z jejich zásob a musela odebrané zboží do osmi dní hotově zaplatiti. Jako náhradu za vedení a udržování hostince (na vlastní útraty) obdržela strana žalovaná volný byt, možnost prodávati na vlastní účet veškerá jídla, pořádati zábavy, ponechati si poplatky za hry v hostinci a konečně 10% z hrubé tržby ze všech prodaných nápojů, kterážto částka měla býti vyplacena žalovaným 1. dne každého měsíce. Že tu nejde o smlouvu pachtovní, je na bíledni, poněvadž nebylo ujednáno, by žalovaná strana platila úplatu za přenechání provozu hostinské živnosti, nýbrž naopak žalující strana přenechala žalovaným část výdělku jako náhradu za vedení hostince (§ 1090 obč. zák., srov. rozh. sb. n. s. 3569 a 4187, opačné stanovisko hájí rozh. sb. n. s. čís. 4503). Zkoumati jest jen, zda-li tu jde o smlouvu nepojmenovanou, o smlouvu svého druhu, či o smlouvu námezdní. Mohla by se sice snad pokládati žalovaná strana za podnikatele samostatného pokud se týče výtěžku z her, z prodeje jídel a z přenechání místností zábavám, vychází však přece z řečené smlouvy na jevo, že hlavní její částí je prodej nápojů a ten je svěřen žalovaným jako zaměstnancům strany žalující, která obstarává nápoje a patrně také určuje jich cenu prodejně a které je zůstaveno na vůli rozmnožiti nebo změnit inventář hostinský a prohlédnouti si místnosti hostinské a byt straně žalované poskytovaný. Jest proto i veškeré výhody smlouvou stanovené pro stranu žalovanou pokládati za mzdu, placenou